

Onderhoud koperen blaasinstrumenten

Als een trompet, trombone, bugel, euphonium, hoorn of welk ander koperen instrument aan je wordt uitgeleend, moet dit natuurlijk wel in goede staat blijven. Koperen instrumenten zijn duur in aanschaf en moeten daarom goed worden onderhouden. Met regulier onderhoud voorkom je problemen en gaat het instrument langer mee. Hierbij een handleiding voor het schoonmaken en onderhouden van koperen blaasinstrumenten.

Algemeen (nuttige tips)

1. Bewaar en vervoer je instrument altijd in een koffer of gigbag
2. Berg nooit harpjes of lessenaars op in de koffer, dit kan namelijk beschadigingen aan het instrument veroorzaken (of er moet een aparte ruimte in de koffer aanwezig zijn)
3. Het mondstuk steeds voorzichtig in de mondbuis zetten en er nooit met de hand op slaan, houdt het mondstuk in,- en uitwendig goed schoon
4. Voor het schoonmaken van koperen instrumenten zijn verschillende wissers verkrijgbaar, ook in verschillende groottes
5. Eet of drink nooit tijdens het spelen, zorg voor een schone mond alvorens te gaan spelen
6. Controleer voor elk gebruik of de buizen nog makkelijk op en neer gaan. Dit kun je doen door de buizen in en uit te schuiven. Loopt dit niet meer soepel, dan moeten ze worden ingevet. Wanneer iets echt niet los komt, ga dan naar de instrumenten beheerder
7. Zorg dat de ventielen altijd goed geolied blijven (alleen speciale ventielolie gebruiken)
8. Verwijder na het spelen vingerafdrukken van de lak, nikkel of het zilver
9. Plaats je koffer niet te dicht bij een verwarmingsbron of pal in de zon
10. Repareer in geen geval je instrument zelf, laat dit altijd door een vakman uitvoeren
11. Bij nalatigheid ben jij aansprakelijk voor de schade en eventuele kosten, je bent daarom verplicht schade zo snel mogelijk te melden
12. Bij langdurig niet gebruiken van het instrument (denk aan vakanties), dienen de buizen eruit getrokken te worden i.v.m. mogelijke opdroging. In een schacht terugplaatsen kan, dit voorkomt grote reparatie kosten

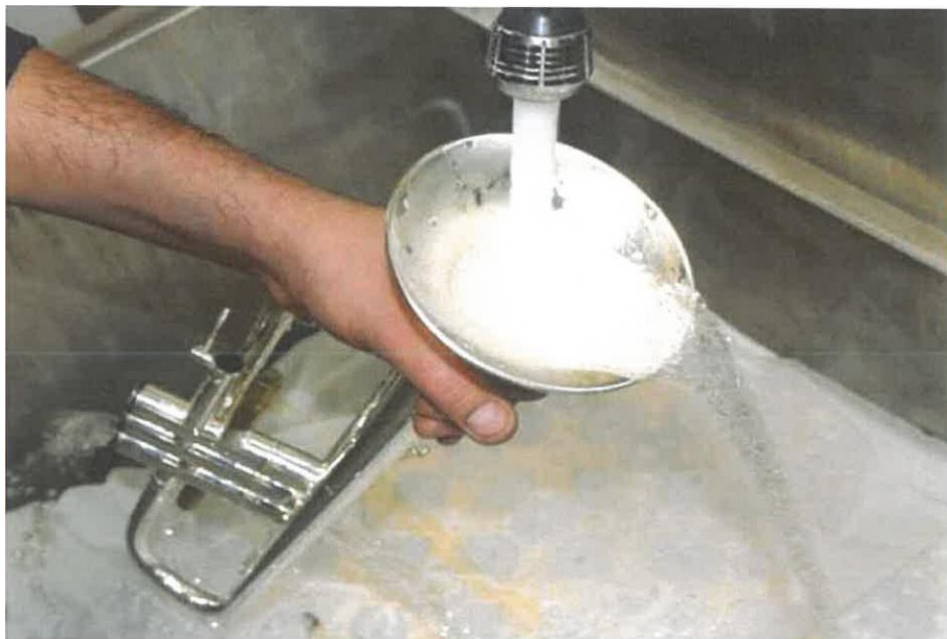
Regulier onderhoud

Zorg ervoor dat de ventielen of schuif altijd voldoende geolied zijn, dit voorkomt inwendige schade aan je instrument. Blaas na het spelen altijd al het vocht uit het instrument en zet het op een standaard of leg het in een open koffer, om verder goed te laten drogen. Verder blijft je instrument er het langste goed uitzien, als je na het spelen even met een stoffen doek over de lak, nikkel of het zilver gaat. Gebruik hiervoor katoen of een ander niet pluizend materiaal. Voor een verzilverd instrument kun je eventueel een speciale zilverdoek gebruiken. Zo kun je vingerafdrukken verwijderen, waardoor de lak langer mooi blijft. Natuurlijk heeft je instrument ook af en toe een grotere beurt (revisie) nodig. Bespreek dit met je muziekleraar en laat dit altijd uitvoeren door een vakman.

Doorspoelen van het instrument

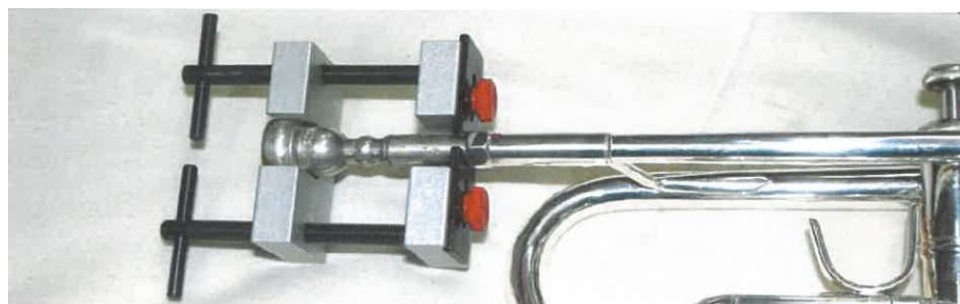
Welk instrument je ook bespeelt, er komt altijd vuil aan de binnenkant. Dit komt doordat je tijdens het blazen niet alleen lucht blaast, maar ook vocht en mogelijke etensresten. Het instrument af en toe onder de douche nemen en goed doorspoelen met lauw water, is daarom zeer aan te bevelen.

Eventueel wat ontvettend wasmiddel (vloeibare Dreft of Badedas) gebruiken. Gebruik absoluut geen agressievere schoonmaakmiddelen (soda) of kokend water, dit gaat ten koste van de lak op je instrument. Naderhand het geheel goed afdrogen.

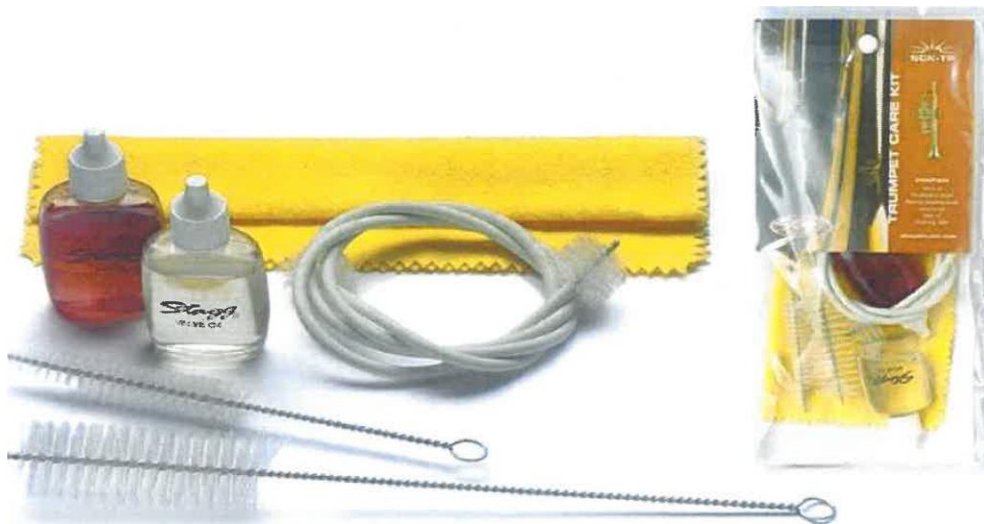
Mondstuk en buizen schoonmaken

Na het doorspoelen, zal je al veel vuil verwijderd hebben. Om de binnenkant echter echt goed schoon te maken, zal je er toch met een borstel doorheen moeten. Eerst het onderdeel waar al het vuil door naar binnenkomt, het mondstuk. Deze heb je natuurlijk al van het instrument gehaald, maar mocht niet dit lukken, ga dan a.u.b. niet met een waterpomptang aan de gang. Hiervoor moet een mondstuk verwijderaar gebruikt worden. Laat dit door de instrument beheerder doen, hij/zij heeft er een.

Mondstukverwijderaar

De binnenkant van het mondstuk kan nu geborsteld worden met een mondstukborstel, deze zijn los verkrijgbaar maar vaak ook te vinden in de complete onderhoudssets (bijvoorbeeld Yamaha of Stagg). Voor een paar € zijn deze in de muziekwinkels te koop. Even naspelen en goed afdrogen.

Reinigingsset

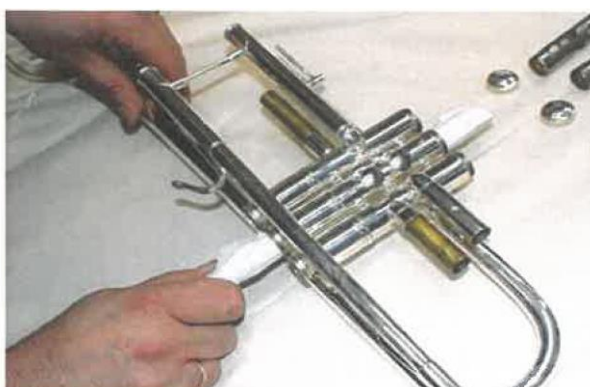
Na het mondstuk zijn de buizen aan de beurt- Deze maak je op dezelfde manier schoon als het mondstuk, namelijk met een borstel. Natuurlijk zijn de buizen breder en langer, dus hiervoor gebruik je een andere borstel. Voor ieder instrumenttype zijn borstels met verschillende lengtes en diktes beschikbaar. Doorgaans zijn dit twee korte borstels met een verschillende dikte, bevestigd aan een spiraalvormige stalen veer. Deze veer heeft een coating, dus maakt geen krassen. Haal nu de passende borstel door de buis en beweeg goed heen en weer, ondanks het doorspoelen blijft sommige vuiligheid goed vastzitten.

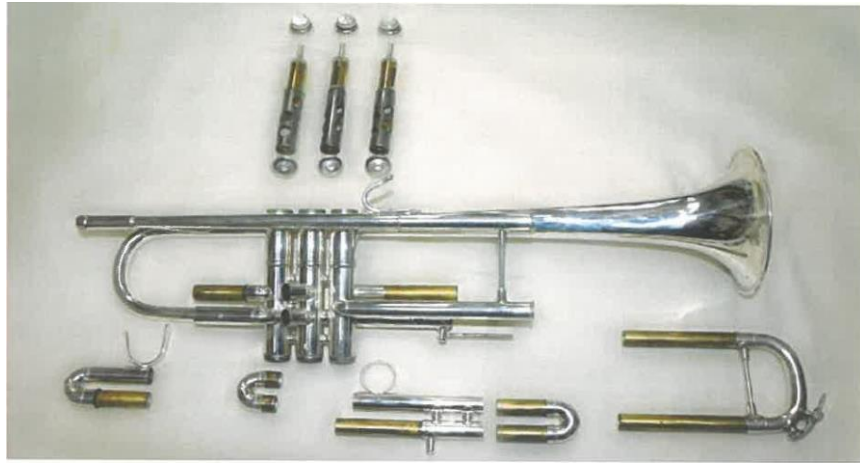

De leadpipe, oftewel de buis waar het mondstuk ingaat, zal doorgaans het meeste vuil bevatten, dus schenk hier extra aandacht aan. Indien het instrument ook ventielen bevat, kunnen de openingen ook met een borstel worden schoongemaakt.

Let op, ventielen niet onderling verwisselen. Ze zijn genummerd en kunnen maar op 1 manier terug in het instrument (vaak genummerd met 1, 2, 3). Schoonmaken van de ventielbuizen kan ook met een katoenen doek om een potlood gewikkeld. Let op, in verband met mogelijke beschadigingen geen metalen pen gebruiken. Spoel vervolgens elk onderdeel na met een beetje water en laat het goed drogen.

In elkaar zetten

Nu alle onderdelen schoon zijn, is het tijd alles weer in elkaar te zetten. Ten eerste alle loszittende buizen, maar nog niet de ventielen of de schuif van de trombone terugplaatsen. Om er zeker van te zijn dat deze volgende keer ook weer vloeiend uit het instrument gaan, is het noodzakelijk deze in te vetten. Dit kan met buizenvet (ook wel pompvet of coulissenvet genoemd), maar eventueel ook met

zuurvrije vaseline.

In het geval van een ventielinstrument is hierna het moment om de ventielen terug te plaatsen. Breng hiervoor speciale ventielolie aan op de bovenkant van de ventielen en beweeg ze dan draaiend door de holte om te olie te verdelen.

Wees hierbij niet zuinig, het teveel aan olie verlaat het instrument toch wel weer. Nu kunnen de ventielen weer worden vastgedraaid.

Eigenlijk geldt hetzelfde voor het in elkaar zetten van een schuivend instrument, zoals de trombone.

Hier is dan wel andere olie voor nodig, deze bestaat afhankelijk van het merk uit 1 of 2 componenten.

Plaats hiervoor de buitenschuif over de binnenste schuif en breng enkele druppels olie aan op de binnenkant van de schuif.

Door nu goed heen en weer te schuiven, wordt de olie verdeeld. Eventueel kan hierna nog een enkele druppel water worden toegevoegd, eventueel met een speciale sproeier, om de olie gelijk al iets te verdunnen.

Tot slot

Nu is het alleen nog een kwestie van oppoetsen zoals in het begin vermeldt. Kijk af en toe ook even naar het kurkje op de waterklep, deze slijt nog wel eens scheef na verloop van tijd. Kurkjes zijn te koop en zelf te vervangen.

Mocht er iets niet makkelijk losgaan of verslijten aan je instrument, ga dan naar de instrument beheerder voor een goed oplossing. Begin a.u.b. niet zelf te sleutelen, de kans dat schade erger wordt is aanzienlijk.

Over het algemeen geldt dat bij het toepassen van bovenstaand onderhoud (eens in de 2 à 3 maanden) het instrument in topconditie blijft, ongeacht de leeftijd van het instrument.

Op Youtube is een filmpje te zien hoe een reiniging set gebruikt niet te worden: Stagg Music/ how to use the Stagg SCK-TP Trumpet cleaning kit

Instrument onderhoud :Gerard van Hengstum (januari 2024)